

41. gr.

Sá, er tekið hefir alt út úr viðskiftabók sinni, eða hún er útskrifuð, skal skila henni í útbúið, og sje hún útskrifuð, fær hann aðra bók ókeypis, ef hann vill halda viðskiftunum áfram.

12

9. mars

Í stjórnarráði Íslands, 9. mars 1918.

Sigurður Jónsson.

Jón Hermannsson.

Reglugjörð

13

11. mars

**fyrir Skagafjarðarsýslu um hreinsun hunda af bandormum og
aðrar varnir gegn sullaveikinni.**

1. gr.

Alla hunda í sýslunni, 2 mánaða eða eldri, skal hreinsa svo vel sem auðið er af bandormum, eftir leiðarvísi, er sýslunefndin semur. Hreinsun sú fer fram í nóvembermánuði ár hvert. En auk þess getur sýslunefndin fyrirskipað aðra alsherjarhreinsun hunda, þá er henni þykir ástæða til.

2. gr.

Búandi hver og húsráðandi annast um hreinsun hunda á heimili sínu, bæði heimilishunda og flækingshunda, er þar eru staddir á hreinsunardegi, en hefir viðstaddan einhvern afbæjarmann, er geti vitnað um hana.

3. gr.

Sýslunefndin ákveður, hver lyf skuli notuð við hreinsun og sjer um, að gnótt þeirra sje jafnan til hjá hreppstjóra hverjum. Þeir, sem lyfjanna þurfa, vitja þeirra þangað. Andvirði lyfjanna greiðist úr sýslusjóði. Baðlyf útvega hundaeigendur sjálfir á eigin kostnað.

4. gr.

Eftir hverja hundahreinsun samkvæmt 1. gr. skal búandi hver og húsráðandi senda hreppstjóra sínum innan 10 daga skýrslu um hreinsunina, gjörða

13 eftir fyrirmynd, er sýslunefndin semur. Skýrslan skal vera undirskrifuð af þeim, 11. mars sem annast átti um hreinsunina og á hana ritað vottorð viðstadds afbæjarmanns. Bæði skýrslan og vottorðið skal gefið að viðlögðum drengskap.

5. gr.

Ef hreppstjóri hefir eigi 12 dögum eftir lok þess mánaðar, er hunda-hreinsun átti fram að fara í, fengið frá einhverjum skýrsluskyldum löglega skýrslu um hreinsun hunda á heimili hans, skal hreppstjóri þegar ganga eftir henni. Dragist þá enn í 10 daga án löglegra forfalla að senda hreppstjóra skýrsluna, varðar það sektum og ber hreppstjóra að tilkynna sýslumanni tafarlaust van-rækslu þá. Fyrir lok hvers almanaksárs sendir hreppstjóri hver sýslumanni all-ar hundahreinsunarskýrslurnar úr hreppnum það ár ásamt hinni lögskipuðu skýrslu um hundahald og skulu þær lagðar fyrir næsta sýslunefndarfund til athugunar.

6. gr.

Skýlt er öllum mönnum að varna því sem verða má, að hundar nái að eta sulli eða nokkuð annað ósoðið af innýflum eða kjöti alidýra. Einnig skal gæta þess, að hundar komist ekki í matarilát, vatnsilát eða vatnsból, að þeir hafist ekki við í baðstofum eða búrum og að börn leiki sjer ekki við þá. Þess skal gætt, að hundar sleiki ekki hráka nje uppgang úr mönnum. Þessar og aðr-ar nauðsynlegar varúðarreglur gegn sullaveiki skulu bæði heilbrigðisnefndir, þar sem þær eru til, en annars hreppsnefndir og hreppstjóri hver brýna fyrir mönn-um á hverju hreppaskilapingi og endranær, er tilefni og tækifæri er til.

Við slátrun í kaптúnum og á sláturhúsum eiga þeir, er fyrir henni standa (kaupmenn, verslunarstjórar, sláturstjórar) sjerstaklega að gæta þess, að fylgt sje varúðarreglunum í 1. málsgrein þessarar greinar.

7. gr.

Heimilt er sýslunefndinni að verja eitthvert ár úr sýslusjóði alt að upp-hæð alls hundaskatts í sýslunni næsta ár á undan til þess að fá hæfan mann til þess að rannsaka árangur af hundahreinsunum og hvort sullameinvaldur (taenia echinococcus) og vankavaldur (t. coenurus) muni vera í mörgum hundum í sýslunni og til að gefa ráð og leiðbeiningar til varnar gegn sullaveiki. Fje í þessu skyni má veita eftir sömu reglu 10. hvert ár.

8. gr.

Sýslumaður skal ganga ríkt eftir skýrslum þeim, er honum eiga að send-ast eftir reglugjörð þessari og hafa vakandi auga á því, að hún sje ekki brotin að ósekju.

9. gr.

13

Brot gegn reglugjörð þessari varða 2—20 kr. sektum, er renna í sýslusjóð. 11. mars

Með mál út af slíkum brotum skal farið sem opinber lögreglumál.

10. gr.

Reglugjörð þessi kemur í gildi 1. september 1918 og fer fyrsta hunda-hreinsun eftir henni fram í nóvembermánuði sama ár.

Reglugjörð fyrir Skagafjarðarsýslu um hreinsun hunda af bandormum frá 14. mars 1902 er hjermeð úr gildi numin.

Samþykkt af sýslunefnd Skagafjarðarsýslu á aðalfundi 2. mars 1918.

Skrifstofu Skagafjarðarsýslu, 11. mars 1918.

M. Guðmundsson.

Leiðarvísir

um hreinsun hunda af bandormum í Skagafjarðarsýslu.

1. Sýslunefndin, eða sýslumaður fyrir hennar hönd, ákveður í samráði við lækni, hver lyf skuli gefin hundunum inn við hreinsunina og annað nánara um tilhögun við hana.

2. Meðan á hreinsun stendur, skal hver hundur vera sjer í bás eða klefa, er hann eigi getur sloppið úr af eigin rammleik. Klefi sá setti helst að vera úr steinsteypu, en ella úr trje vel sljettu að innan, einkum gólf hans eða botn, svo að auðvelt sje að rannsaka hvað af hundinum gengur og að hreinsa klefann vandlega á eftir. Klefinn verður að vera vel þjettur að neðan svo hátt sem fullri hæð hundsins nemur, til þess að ekkert úr hundinum komist út fyrir hann.

3. Á undan hreinsun skal hundur sveltur að minsta kosti í 12 klukkutíma og haldið í hreinsunarklefa jafnlangan tíma, eftir að honum hefir verið gefið inn hreinsunarmeðalið. Skal þess gætt, ef meðalið eigi verkar eða hundurinn ælir því, að gefa honum þá inn aftur uns meðalið verkar.

4. Áður en hundi er slept úr hreinsunarklefa skal baða hann vandlega úr legi, blönduðum úr 39 mælum af volgu vatni og einum mæli af kreólíni eða eftir því hlutfalli. Hundurinn skal vera niðri í baðinu í 3 mínútur, svo að eigi standi upp úr annað en vitin. Gott væri að bursta hundinn með snörpum burstu, einkum að aftan og fætur hans að neðan.

5. Sullameinvaldur (*taenia echinococcus*) nefnist bandormur sá, er veldur sullaveiki í mönnum og ýmsum aldyrum og er hann aðeins 4 millimetrar á lengd ($\frac{1}{6}$ úr þumlung) og mjór að sama skapi. Hann sjest því eigi nema með nákvæmri eftirtekt. Af honum stafar hættan. Einungis af því, að hann hefir komist úr hundi í menn, hafa þeir orðið sullaveikir. Önnur tegund er vankavaldur (*taenia coenurus*), sem er einnig bandormur í hundi, 40—60 cm. á lengd (15—23 þumlungar). Ef hann eða egg hans kemst úr hundi í sauðkind veikist hún innan 3 vikna af höfuðsótt (vanka). Þessar 2 tegundir bandorma hundsins eru þannig afar hættulegar og er einsætt að gera alt, sem auðið er til að eyða þeim ormum og varna því, að þeir komist í menn eða skepuur. Þegar því er búið að hreinsa hundana, riður á því að brenna allt, sem úr þeim hefir gengið eða gjöra það á annan hátt óskaðvænt. En fróðlegt er að rennsaka áður hvort fyrnefndir bandormar eru í því.

6. Af því, sem nú er sagt, er auðsætt, að hundahreinsunarmenn þurfa að fara mjög varlega með fót sín og sjálfa sig og gæta allrar varkárni og vandvirkni.

7. Sullameinvaldur kemur í hundana af því einu, að þeir eta sulli, sjerstaklega úr lifur og lungum. Og vankavaldur kemur í hundana aðeins af því, að þeir eta heila eða eitt-hvað úr höfði höfuðsóttarkindar. Ef komið yrði algerlega í veg fyrir þetta mundu bandormar þessir deyja út og með þeim sullaveiki í mönnum og vanki í sauðfje. Að vita þetta setti hverjum manni að vera ærin hvöt til þess að telja það nauðsyn og helga skyldu sína að varna því eftir mætti, að hundar nái að eta sulli eða nokkurt hráæti, er sullir geta leynst í og meðan hundar eru enn grunsamir í því efni, að þá sje þannig hagað umgengni við þá, að sem minst hætta stafi af þeim.

Samþykkt af sýslunefnd Skagafjarðarsýslu 2. mars 1918.

Skrifstofu Skagafjarðarsýslu 11. mars 1918.

M. Guðmundsson.

Skýrsla

13

11. mars

um hreinsun hunda af bandormum á

íhreppi í mánuði árið 19 ...

Hreinsunardagur.	Tala hunda, er hreinsaðir voru.	Viðstaddur afbæjarnaður.	Varð þess vart, að bandormar kæmu úr hundi, og þá hvort stórir eða smáir? Mun sullameinvaldur hafa verið meðal þeirra? Sjá 5. lið í leiðarvísunum.

Fleiri hundar, 2 mánaða eða eldri, en hjer eru taldir voru eigi á heimili mínu á hreinsunardegi, hvorki heimahundar, nje flækingar. Í öllu, sem að hundahreinsuninni lýtur, var svo vandlega, sem framast var auðið, farið eftir leiðarvísi þeim, er fylgir reglugjörð fyrir Skagafjarðarsýslu frá 11. mars 1918 um hreinsun hunda af bandormum og aðrar varnir gegn sula-veiki. Skýrsla þessi er af mjer gefin eftir bestu vitund. Það votta jeg undir drengskap minn.

..... 19.....

.....

Að framanrituð skýrsla um hundahreinsun á sje í alla staði rjett, það votta jeg undir drengskap minn.

..... frá